

Zuid-Molukse Kerkelijke
aangelegenheden

ACDI/	1043499
Depl.	_____
Datum:	25 MAART 1971
Bijl.:	

RAPPORT VAN C

AAN : CFO

NR. : 11319.

25-3-1971

BETR.: Bespr. tussen G.I.M. en G.P.M.B.

Op 22.2.71 werd

vernomen, dat er op 2.3.71

te Assen een bespreking zal zijn tussen voorgangers/dominees van de G.I.M. en de G.P.M.B.

Doel van deze bespreking is te komen tot een hereniging van voornoemde kerken.

Men hoopt hiermede tevens de h.t.l. verblijvende Zuidmolukkers, die o.m. door de kerk verdeeld zijn, tot elkaar te brengen.

Indien de voorgangers tot overeenstemming komen zal er op 16.3. d.a.v. wederom in Assen een bijeenkomst zijn.

Op deze bijeenkomst zullen de door de woonorden/wijken afgevaardigde Zuidmolukkers op de hoogte worden gebracht van het bereikte resultaat, waarbij tevens de naam van de nieuwe kerk bekend zal worden gemaakt.

is van mening, dat indien de hereniging van Zuidmolukkers in kerkelijk verband is gerealiseerd, op korte termijn een samengaan van BPRMS en MM verwacht kan worden.

MANUSAMA zal naar verwacht president blijven, terwijl Kol. TAMAELA mogelijk vice-president wordt of Min.v.Defensie

Toelichting:

De G.I.M. heeft zich op 25.11.52, uit politieke overwegingen verbandhoudende met de vrijheidsstrijd van de RMS, van de G.P.M.B. afgescheiden.

F

ACD	1.161.482
datum:	22 NOV. 1973
CO	
b.	_____
d.	_____

RAPPORT VAN C.

22-11-73

Aan : CFO

No. : 20.100

Betreft : Zuidmolukse Evangelische kerk.

Door tussenkomst van ID-GP Utrecht werd op 5-10-1973 het volgende vernomen

Het kantoor van de Zuidmolukse Evangelische Kerk is van Den Haag verplaatst naar Utrecht en wel naar de Johan Willem Frisostraat. Dat pand is door bedoelde Kerk gekocht en is bestemd voor lessen en besprekingen op kerkelijk gebied.

ACD

1169741

datum

06 FEB. 1974

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 74/202

d.d.

4-2-1974

Aan : CFO

Betreft : Bijeenkomst Molukse Kerken.

Bijl.:

Op 7-11-1973 werd van de GP-Zwolle, het
navolgende vernomen :

Op 10-11-1973 zullen de verscheidene kerkbesturen van
de Molukse kerken een bijeenkomst houden, met het doel
te komen tot eenheid van deze kerken.

Ook de METIARY zal aanwezig zijn.

Over deze bijeenkomst heeft de Keiees ge-
zegd; dat zij tot mislukking gedoemd zijn/zal als de
politiek hierbij betrokken wordt.

De bijeenkomst wordt gehouden te Zwolle in het gebouw
Eben Haezer aan de Lassuslaan.

ACD 1201.023

datum 23 OKT. 1974

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 7-11982

d.d. 23-10-74

Aan : CFO

Betreft : Splitsing in de Z.M. kerk GPM

Bijl.:

Van _____ werd op 9-9-1974 vernomen dat er in de GPM een conflict is geweest waardoor de uit het voormalige Nederl.Nw.Guinea afkomstige "dominee's" zich hebben gesplitst. Van deze groepering waartoe Ds. _____ ("legerpredikant" van de TAMAELA groepering) behoort is _____ uit Rotterdam coordinator. Over de andere groep blijft Ds. _____ de leiding behouden. Oorzaak van deze scheuring is een financiële kwestie. De z.g. Nw.Guinea groep had naar aanleiding hiervan de wens te kennen gegeven zelf de gelden te beheren welke afkomstig zijn van collectes etc. De groep _____ was echter voorstander om het oude systeem z.g. "potvorming" te handhaven. Bij de splitsing was er f. 23.000,- in kas.

NOOT rptr.: Eerder werd - _____ - vernome
/de dat/GPM op 17-8-1974 zou vergaderen ove
de "affaire Ds. _____" die f. 30.000,-
zou hebben verduisterd om speelschulden
te kunnen betalen.

ACD

datum 13 APR 1976

CO

b.

d.

C (CFO) nr.:

76/706
CF

d.d. 13 APR. 1976

Aan

Betreft

: Kerkruzie te Opheusden.

Bijl.:

Op 24.3.1976 werd via DIR Nijmegen het volgende vernomen:

In Opheusden is de ruzie om het gebruik van de kerk weer opgelaaid. De aanhangers van G.N.P.R.M.S. (pro TAMAELA) uit Opheusden t.w. de 4 families en de Ds hebben op 27 februari 1976 een kort geding gewonnen, Hierbij werd bepaald, dat G.N. eveneens recht had op het gebruik van de kerk te Opheusden.

G.N. heeft dit de G.I.M. meegedeeld en voorgesteld om op 13 maart in het ontspanningslokaal, gezamenlijk het uur van gebruik van de kerk door G.N. vast te stellen.

De G.I.M. weigerde echter alle samenwerking en riep de hulp in van de plaatselijke politie (Ze was bang voor een herhaling van de ongeregelheden van vorig jaar).

De Cdt. van de politie te Opheusden zal nu proberen alle partijen en de burgemeester rond de tafel te krijgen om de zaak uit te praten.

Om provocaties van de commando's van TAMAELA te voorkomen heeft hij contact gezocht met

ACD **1283.234**
datum 28 JUNI 1976
CO
b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: **76/2101** d.d. **28 JUNI 1976**
Aan : CF
Betreft : Z.m. Kerken

Bijl. :

Op 10-6-1976 werd het volgende vernomen:

Er zijn volgens ca. 10 verschillende kerken voor de Z.M. in Nederland. De belangrijkste zijn:

1. Noodgemeente Geredja Prot. Maluku di Belanda waar van ds. _____ voorzitter is.
2. Noodgemeente Prot. Maluku di Belanda, waarvan ds. _____ vz is en waarvan ds. _____ eveneens deel uitmaakt.
3. Molukse Evangelische Kerk of G.I.M., waarvan ds. _____ voorzitter is.
4. Gerdja Nationaal, onder voorzittersschap van ds. _____ uit Opheusden.

Laatstgenoemde maakte voorheen deel uit van de ME

De kerken genoemd onder 1 en 3 zijn vertegenwoordigd in de stichting "MUHABBAT"; een sociale stichting waarvan het kantoor a/d Johan Willem Frisostraat 10 te Utrecht is gevestigd.

Verder deelde mede dat de R.I. ambassade een eigen kerk heeft in Apeldoorn, de Geredja Darurat, waarvan ds. _____ voorzitter is.

Zowel de kerk van ds. als van ds. word
door vele Z.M. als pro Indonesische kerken beschouwd.
Zowel ds. als zouden bij hun laatste
reis naar Indonesië een kontrakt hebben moeten tekene
en men wieniet vertellen wat dit kontrakt inhield.

ACD

1.290.449

datum

26 AUG. 1976

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

76/2651

d.d.

26-8-76

Aan

: CF

Betreft

: ZM-Kerken in Middelburg

Bijl.:

Op 12-8-1976 werd

het volgende

vernomen:

In Middelburg zouden 2 ZM "kerken" aanwezig zijn:
De G.I.M. en
de G.K.M.S. (Geredja Kristen Maluku Selatan)
Laatstgenoemde kerk stond voor kort o.l.v. ds.
, doch deze moest zich op dokters-advies terugtrek
ken.
Er is thans geen voorganger in deze kerk, die de
meeste aanhangers heeft.

ACD

1.293.351

datum 17 SEP. 1976

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

76/2749

d.d.

16 SEP. 1976

Aan

: CFB

Betreft

: Spanningen onder Molukkers te Oosterwolde

Bijl.:

Op 16.8.1976 werd
het navolgende vernomen:

Tussen de BP-aanhangers (groep MANUSAMA) en de TAMAELA
aanhangers te Oosterwolde bestaat onenigheid over het
gebruik van de kerk.

De BP-aanhangers verbieden de TAMAELA-aanhangers het
gebruik van de kerk.

In het week-end van 14 op 15.8.1976 liep de gespannen
verhouding zo hoog op, dat van beide zijde om ver-
sterking werd gevraagd.

Van de TAMAELA aanhangers verschenen commando's in
Oosterwolde, zelfs uit het zuiden van Nederland.

Van BP-zijde werd _____ KPK naar Oosterwolde
gedirigeerd. Zij werden bijgestaan door een inhaast
opgeroepen eenheid van de Staf Missie Militair

Hoewel het niet tot gewelddadigheden is gekomen moet
voor de naaste toekomst hiermede toch rekening worden
gehouden omdat de BP-aanhangers hun standpunt handhave
en TAMAELAanhangers niet in dekerk zullen toelaten.

ACD

1294910

datum

29 SEP. 1976

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

76/2779

d.d.

29 SEP. 1976

Aan

: CFB

Betreft

: Kerk-twist Oosterwolde

Bijl. :

Op 31.8.1976 werd het navolgende vernomen

Aangenomen kan worden dat de twee partijen (aanhangers MANUSAMA - aanhangers TAMAELA) het niet zover zullen laten komen, dat het tot een gewelddadig treffen komt n.a.v. de kerk-twist te Oosterwolde.

Vooral, nu de kerk door de Ned. overheid werd afgesloten en dus beide partijen gedupeerd zijn, is het voorstelbaar dat de partijen elkaar vinden en zich gezamenlijk gaan richten tegen de Ned. overheid, i.c. de plaatselijke politie, Hoofdfiguren in deze kwestie die de mensen ophitzen zijn (TAMAELA-groep) en (MANUSAMA-groep)

STICHTING MUHABBAT

stelt zich bij deze aan u voor.

'MUHABBAT' betekent 'hulpverlening'

Stichting Muhabbat is ontstaan uit het initiatief van de Molukse kerken G.I.M. (Geredja Indjili Maluku Molukse Evangelische Kerk) en N.G.P.M.B. (Noodgemeente Geredja Protestan Maluku di Belanda = Noodgemeente Molukse Protestantse Kerk in Nederland)

De Stichting stelt zich ten doel vanuit de eigen identiteit arbeid te verrichten ten behoeve van Zuid-Molukkers in maatschappelijke nood, tijdens het langdurig tijdelijk verblijf hier te lande.

Daarbij wordt tevens aandacht besteed aan de relatie met andere levensverbanden en instanties voor maatschappelijke dienstverlening.

Met het ontstaan van de Stichting wordt voldaan aan een reeds lang gevoelde behoefte in eigen kring.

De Stichting hoopt met deze arbeid vanuit de kerken een bijzondere bijdrage te leveren in de Zuidmolukse gemeenschap om te komen tot een optimale zelfontplooiing en een maatschappelijk bevredigend functioneren van de individu en het gezin.

Stichting MUHABBAT werkt ten behoeve van de Zuidmolukse gemeenschap in Nederland en heeft

- een dienstverlenende functie
- een verwijzende functie

Consulenten in de Stichting 'MUHABBAT'

regio west : A.Pesiwarissa
Leasestraat 11
Capelle a/d IJssel
Telefoon 010-510913

J.Rutumalessy
Violethof 3
Tilburg
Telefoon 013-676696

regio zuid : P.Pesulima
Wolweversgaarde 16
Cuyk
Telefoon 08850-2975

regio oost : Chr. Tupamahu
Smutsstraat 39
Vaassen
Telefoon 05788-1986

G.Nanuruw
Beukenhof 20
Ridderkerk

regio noord : P.Papilaja
Langestraat 56
Marum
Telefoon 05944-1864

Praktijkbegeleiding

: mevr. R.Nanlohy
F.Wiedijk Jznstraat 5
Groot Schermer
Telefoon 02997-1629

DESTUUR :

Voorzitter : ds D.S.Pesulima
Vice voorz. : ds H.Supusepa
Sekretaris : E.Floro
Penn.meester : ds J.M.Sapuletej

LEDEN:

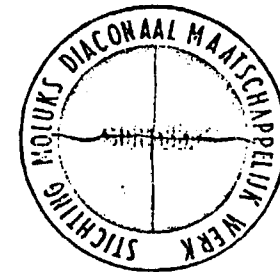
ds P.Popilaja
mevr. R.Nanlohy
ds A.P.Hattu
P.Sapulete

ADVIESCOMMISSIE:

J.J.de Lima (arts)
Th.G.Kuhuwael
J.P.Sinke
drs F.Muel
prof. dr R.Giel
ir J.Masela
notaris mej. N.Zijstra
mr J.Mein
Fr.Tutuhotunewa
mej. E.Pesulima
J.Ayai

BUREAU: STICHTING 'MUHABBAT'
J.W.Frisostraat 10
UTRECHT
Telefoon 030 - 51 00 18

STICHTING
MOLUKS DIACONAAAL
MAATSCHAPPELIJK WERK
"MUHABBAT"

alles over de
Stichting
voor hulp
aan
Zuidmolukkers

ACD

1.299.782

datum

09 NOV. 1976

CO

b.

d.

F

C (CFO) nr.:

76/3093

d.d.

8 NOV. 1976

Aan

: CFB

Betreft

: Kerkstrijd in Oosterwolde.

Bijl.:

In aug./sept. 1976 werd van verschillende zijden het volgende vernomen.

Op 1.8.76 wilde het kerkgenootschap - Geradja Nasional Maluku - van de TAMAELA-groepering in de kerk in de Molukse wijk in Oosterwolde een kerkdienst houden. De dienst werd - volgens afspraak - uitgesteld na o.a. overleg met de Burgemeester van Oosterwolde en de plaatselijke Rijkspolitie. Een - i.v.m. het gebruik van het kerkgebouw - aangespannen kort geding werd door de TAMAELA-groepering gewonnen. Vooraf was door beide partijen (MANUSAMA- en TAMAELA-groepering) overeengekomen, dat men zich bij de uitspraak van de Rechter te Leeuwarden zou neerleggen. Aanhangers van de MANUSAMA-groep hebben zich evenwel niet aan deze afspraak gehouden.

Diverse bemiddelingspogingen, w.o. gesprekken met de wijkraad en kerkeraad, hebben in deze geen effect geresulteerd. De MANUSAMA-groep bleef bij hun weigering en bleek niet geneigd te zijn één van de drie sleutels van het kerkgebouw af te geven dan wel de TAMAELA-groep in de gelegenheid te stellen een kerkdienst te houden.

Zondag 15 augustus verscheen er in Oosterwolde een groep Molukkers (vermoedelijk van de S.M.M.)"ter ondersteuning van de MANUSAMA-groep.

Uit gesprekken tussen deze groep en TAMAËLA-mensen zou gebleken zijn dat genoemde groep verkeerd dan wel slechts gedeeltelijk was voorgelicht. De groep zou daarop vertrokken zijn.

Nadat de TAMAËLA-groepering het aangespannen kort geding had gewonnen, gingen zij van het standpunt uit dat zij met de uitspraak van de rechter in de hand gebruik konden maken van het kerkgebouw en zij hadden zich voorgenomen om dat dan te doen ook.

Nadat op 15 aug. om circa 11.00 uur v.m. de laatste bezoekers van de kerkdienst van het G.I.M. het kerkgebouw verlaten hadden, posteerde zich alleen tussen de dubbele deuren van de in- uitgang, zodat deze niet gesloten konden worden. Dit had enig schouderduwen tot gevolg alsmede de nodige mondelinge verwijten over en weer. kreeg assistentie van twee zoons en er zijn toen enkele klappen gevallen, hoewel dit eigenlijk nauwelijks vermeldenswaardig is.

De MANUSAMA-mensen met een al te grote mond werden door hun eigen mensen afgevoerd.

Omstreeks 14.00 uur staken ca. 60 à 70 Molukkers vanuit de woning van de straat over naar de kerk, alwaar zij in alle rust hun kerkdienst hebben kunnen houden.

Na afloop van de dienst zijn en nog even in de kerk geweest, hebben het gebouw afgesloten en zijn naar huis gegaan. Verder geen bijzonderheden.

- Noot: 1. Tot en met deze zondag was de kerkstrijd beperkt gebleven tot een plaatselijke aangelegenheid.
2. De krantenartikelen over deze zondag, in het bijzonder over het molesteren van journalisten c.q. een NOS televisieploeg dienen als overtrokken te worden beschouwd. De Molukkers hadden reeds divers malen de pers te kennen gegeven geen prijs te stellen op hun aanwezigheid, e.e.a. als gevolg van het opdringerige en sensatiezoekende karakter van hun optreden.

Op 17 aug. werd een vergadering gehouden, waarvan de verwachting was dat de sleutel ook aan de TAMAËLA-groep zou worden overhandigd.
Dit laatste is evenwel niet gebeurd.

Op zondag 22.8.76 heeft de MANUSAMA-groep een kerkdienst gehouden, waarna - om ca. 11.30 uur - de kerk werd bezet door circa 50 Molukkers, o.a. afkomstig uit Assen, Bovensmilde en Vaassen.

Tevens hadden zich op de stoep voor de ingang van de kerk een aantal vrouwen en kinderen geposteerd.

Hierdoor kon men de TAMAËLA-groep beletten 's middags een kerkdienst te houden, mede doordat de TAMAËLA-groep geen versterking van "buiten" had gekregen.

Noot: Als opmerkelijk feit dient te worden vermeld, dat de Mobiele Eenheid niet heeft ingegrepen. Dit is vooral bij de TAMAËLA-groep niet zo in goede aarde gevallen. Door deze groepering werd daarop gesteld, dat zij er dan de week daarop zelf wel voor zouden zorgen dat zij hun kerkdienst konden houden.

Do. 26 aug. wederom een - vruchteloze - bespreking tussen Burgemeester en Molukkers, waarbij tevens aanwezig zijn geweest:
- RP -, - RP -, ene Hr.
- CRM - en ene Hr.

Van Molukse zijde namen aan het gesprek deel:
MANUSAMA-groep :

TAMAËLA-groep :

Er werd op deze bespreking nog wel overeengekomen, dat MANUSAMA-groep de volgende avond (vr. 27.8) zou vergaderen over het afgeven van de sleutel van de kerk.
Het antwoord zou dan om 21.30 uur aan de Burgemeester worden meegedeeld. Het tijdstip werd uitgesteld tot 23.30 uur en het antwoord luidde "Neen".

Volgens verkregen informatie , waren op 22.8.76 van de MANUSAMA-groep o.a. in Oosterwolde aanwezig:

KPK-mensen uit Breda, IJsseloord, Almelo, Hoogeveen en Bovensmilde. Dezen zouden tassen en koffers bij zich hebben gehad waarin wapens waren verborgen. Deze werden ondergebracht in de woningen van

Voorts deelde mede, dat op zondag 29 aug. in alle vroegte (ca. 08.00 uur) het bataljon Nunu Saku I (tussen de 50 en 100 commando's) in uniform in Oosterwolde zou arriveren

De commando's van Nunu Sahu I hadden bevel gekregen zich rustig te houden en het de politie niet lastig te maken. Daarnaast evenwel hanteerde men - t.a.v. gedragingen van de MANUSAMA-groep - het standpunt dat "indien nodig, er hard ingegrepen zou worden. Er zouden dan doden kunnen vallen. Men liet niet met zich sollen".

Op zondag 29 aug. was in Oosterwolde een vrij sterke groep van de Mobiele Eenheid bijeengebracht. Deze bestond uit 3 pelotons M.E., 3 pantserwagens, 12 M.E. overvalwagens en een vliegtuig. Het heeft er alle schijn van dat deze overmacht een positieve invloed heeft gehad op het verloop van deze dag.

Afgelopen zondag (29.8) is de kerkstrijd in Oosterwolde beperkt gebleven tot enkele schermutselingen tussen Molukker onderling. Wel was de sfeer tussen de MANUSAMA- en TAMAËLA-aanhangers - ook gedurende de nacht - onrustig.

De Geradja Nasional Maluku heeft 's middags in de Molukse kerk een dienst kunnen houden o.l.v. Ds. _____ uit Opheusden, waarbij de aanwezige Mobiele Eenheid rond het gebouw een oogje in het zeil heeft gehouden. Circa 40 à 50 Molukkers waren bij de dienst aanwezig. Hierbij hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan. Jongelui die "vervelend" wilden doen werden door de anderen teruggewezen. De in uniform aanwezige TAMAËLA-commando's hebben zich correct gedragen en hebben de bevelen van de M.E. prompt opgevolgd.

Omstreeks 17.30 heeft zich op de Schapekamp een relletje tussen Molukkers onderling voorgedaan, waarbij ook geschoten werd.

Er was een ruzie ontstaan tussen

- en _____

Commando's. Uit de daarop volgende vechtpartij, kwam met een "in elkaar geslagen neus" te voorschijn. heeft daarop een aanklacht tegen _____ ingediend.

Later zijn de ruiten van de woning van _____ ingegooid. Door de plaatselijke overheid werd nu besloten om de deur van het kerkgebouw van een nieuw slot te voorzien. De sleutels daarvan kwamen in bezit van de Burgemeester.

In verband hiermee zou op 1 sept. een bespreking met de wijkraad plaats vinden. Deze raad is zonder voorafgaande kennisgeving niet verschenen. De kerkeraad (bespreking - 2 sept.) heeft bericht gezonden niet te zullen komen.

_____ maakte tevens bekend de nieuwe sleutel niet te zullen ophalen. De TAMAËLA-groep heeft de nieuwe sleutel wel geaccepteerd.

In de namiddag is door de burgemeester persoonlijk de sleutel aan _____ overhandigd, onder voorwaarde dat men geen assistentie van buiten naar Oosterwolde zou laten komen.

Nadat vrijdags door een groepje MANUSAMA-aanhangers een aantal persoonlijke eigendommen uit het kerkgebouw zijn gehaald, werd op zaterdag 4 sept. de sleutel teruggebracht door i.g.v. 2 Molukkers.

Voor zondag 5 sept. was er door de RP wederom een observatie post ingericht. Tevens werden 1 à 2 pelotons M.E. alsmede een vliegtuig achter de hand gehouden. Deze zondag hebben de MANUSAMA-aanhangers zich niet op straat vertoond. Zij stellen, dat het kerkgebouw "ontheiligd" is door de dienst van de G.N.M. Dit TAMAËLA-kerkgenootschap heeft wel een dienst gehouden. Verder geen bijzonderheden.

9 sept. De synode van de Ev. Mol. kerk in Nederland zal gaan praten met CRM-minister Van DOORN over de aankoop van het kerkgebouw in Oosterwolde.

ACD 1.308.298

datum 07 JAN. 1977

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 77/19

d.d. 6-1-77

Aan : CF

Betreft : Sinodaat-conferentie G.I.M.

Bijl.:

Op 1-12-76 werd

het

volgende vernomen:

Van 21-tot 28 november 1976 is in Boven Smilde een
Sinodaat-conferentie van de GIM gehouden.

Hierbij waren vermoedelijk aanwezig: o.a.

Ds. METIARY

ACD

1370118

datum

02 FEB. 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 78/322

d.d. 2 FEB. 1978

Aan : CFB

Betreft : Kerkcomité Saparua

Bijl. :

Op 29-11-1977 werd
volgende vernomen:

het

Op 3-12-77 gaat een groep van 57 Zuidmolukkers (Saparuezen) naar Saparua om daar op 17-12 aanwezig te zijn bij de inwijding van de nieuw gebouwde Moluks Protestantse kerk.

Voor de wederopbouw hebben in Nederland woonachtige Saparuezen in 2 jaar tijd f 125,000,- bijeen gebracht d.m.v. acties, loterijen en eigen bijdragen. De Molukse Protestantse Gemeente in Nederland had zich garant gesteld voor 40% van de bouwsom.

Aldus de secretaris van het Kerkcomité Saparua,

Het Comité werkt landelijk.

Zitting 1978-1979

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door leden van de Kamer, met de daarop door de Regering
gegeven antwoorden

1340

Vragen van het lid **Lauxtermann** (V.V.D.) over de bouw van een kerkgebouw ten behoeve van *Molukse gezinnen* te 's-Hertogenbosch. (Ingezonden 11 mei 1979)

1

Herinnert de Minister zich, dat in de jaren 1976 en 1977 door haar departement namens haar ambtsvoorganger afspraken zijn gemaakt met een aantal Molukse gezinnen en de gemeente 's-Hertogenbosch, luidende dat in 's-Hertogenbosch ten laste van haar begroting een kerkgebouw zal worden gebouwd ten behoeve van de Molukse gezinnen mits deze gezinnen - afkomstig uit het woonoord Lunetten te Vught - zich in 's-Hertogenbosch zouden vestigen in de wijk «De Reit»?

2

Is het de Minister bekend, dat de betrokken gezinnen inmiddels hun woningen in 's-Hertogenbosch hebben betrokken maar dat met de bouw van het kerkgebouw nog geen aanvang is gemaakt?

3

Is het waar, dat er stagnatie is opgetreden in de voorbereidingen tot de bouw van het kerkgebouw?

4

Zo ja, welke is (zijn) de oorza(a)k(en) van de stagnatie?

5

Is de Minister bereid te bevorderen, dat het kerkgebouw ten behoeve van de Molukse gezinnen te 's-Hertogenbosch thans spoedig zal worden gebouwd?

Toelichting

De bouw van het kerkgebouw was voor de betrokken Molukse gezinnen voorwaarde voor hun herhuisvesting te 's-Hertogenbosch. Verdere stagnatie van die bouw zal zeker schadelijk zijn voor de vertrouwensrelatie tussen het Departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en de (betrokken) Molukse gemeenschap.

Antwoord

Antwoord van Minister **Gardeniers-Berendsen** (Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk). (Ontvangen 11 juni 1979)

1

Ja.

2

Ja.

3 en 4

De aanvraag van het Molukse kerkgebouw in Den Bosch is door de Rijksgebouwendienst eind 1978 in behandeling genomen. In het algemeen verloopt er een bepaalde periode voordat tot aanbesteding kan worden overgegaan. In die periode wordt o.m. het programma van eisen beoordeeld, een architect aangezocht en grond aangekocht.

Nadat het ontwerp gereed is en de middelen op de begroting van de Rijksgebouwendienst beschikbaar zijn gesteld, kan de aanbestedingsprocedure in gang worden gezet. In het onderhavige geval is in het najaar 1978 tussen mijn departement en het kerkgenootschap, de Geredja Indjili Maluku, overeenstemming bereikt over het programma van eisen dat inmiddels door de Rijksgebouwendienst is goedgekeurd. Thans zijn, blijkens informa-

tie die ik naar de tussentijdse stand van zaken bij de Rijksgebouwendienst heb ingewonnen, onderhandelingen gaande met de gemeente Den Bosch en is de architect aangewezen. Tot op heden is daarbij geen abnormale vertraging opgetreden.

5

Uit het antwoord op de vragen 3 en 4 blijkt dat het moment van aanbesteding mede afhankelijk is van de budgettaire situatie van de Rijksgebouwendienst en van de prioriteit die aan het betreffende project wordt toegekend. Gezien de hoge urgentie die ik aan het kerkgebouw heb gegeven zal ik met mijn ambtgenoot van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in overleg treden om te bewerkstelligen dat met het werk spoedig na gereedkoming van de bestedingsstukken kan worden aangevangen.

ACD 1.399.565.

datum 13 SEP. 1978

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 70/2546

d.d. 13 SEP. 1978

Aan : CFB

Betreft : Congres Molukse kerken.

Bijl.:

Op 7.8.78 werd

het volgende vernomen.

Op zaterdag 12 augustus a.s. zullen de diverse Molukse kerkgenootschappen in Waalwijk een congres organiseren. Tijdens dit congres zullen in ieder geval de volgende onderwerpen ter sprake komen:

- Vanuit de diverse Molukse kerken wordt de nodige oppositie gevoerd tegen het plan van de G.I.M. om 13 kerken inclusief grond in Nederland te kopen. Men is van mening, dat de G.I.M. daarmee afwijkt van het principe van een tijdelijk verblijf in Nederland. Om deze zaak nader te onderzoeken werd reeds eerder een commissie o.l.v. Ir. (?) ingesteld.
- Eveneens bestaat er oppositie tegen het feit dat alleen de G.I.M. subsidies van CRM ontvangt en niet de andere kerken, alsmede dat subsidies van CRM voor het bestrijden van het gebruik van verdovende middelen onder de Molukkers naar de G.I.M. gaan en niet rechtstreeks naar de bestaande organisatie waaraan dokter TUTUHATUNEWA verbonden is. Men ziet dit als een soort verdeel en heers politiek van CRM. Daarnaast heeft men zich echter ook wel gerealiseerd, dat t.a.v. dit punt de schuld mede in eigen gelederen gezocht moet worden door de grote onderlinge verdeeldheid, waardoor het voor een buitenstaander moeilijk is om enig inzicht te krijgen in het geheel.
- Er is enige wrevel ontstaan, doordat de laatste tijd enkel dominees vanuit Indonesië zijn aangetrokken om voor de Molukse gemeenschap in Nederland te preken.

ACD

1.414.186

datum 17 JAN 1979

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 79/138

d.d. 17 JAN 1979

Aan : CFB

Betreft : Molukse kerkelijke aangelegenheden

Bijl.:

Op 28-11-1978 werd
vernomen:

het volgende

Mogelijk zal er zaterdag a.s. 2 december in een hotel in Vaassen een bespreking plaatsvinden tussen enerzijds ambtenaren van CRM en anderzijds een delegatie van vertegenwoordigers van 4 kleinere Molukse kerkgenootschappen. De Molukse delegatie zal dan protesteren tegen afspraken die gemaakt zijn tussen CRM en de GIM en waarin de kleinere kerken niet gekend zijn. Dit betreft o.m. de verkoop van kerkgebouwen en de subsidieregelingen.

Men vindt het beleid van CRM namelijk wat typisch (om daar geen ander woord voor te gebruiken). M.b.t. kerkelijke aangelegenheden bespreekt CRM dit met de GIM zonder de "kleintjes" daarin te kennen, maar wanneer de radiozendtijd voor Molukkers ter sprake komt kan dit niet alleen met de Badan Persatuan besproken worden en moeten wél alle kleinere groeperingen daarbij worden betrokken.

De bekende verdeel en heers politiek die wederom de nodige wrevel opwekt.

Naast de wrevel over deze twee beleidsregels van CRM, die althans in Molukse ogen volkomen met elkaar in tegenspraak zijn, heerst er reeds enige tijd onderling ook de nodige onenigheid.

De kleinere kerken stellen zich op tegen de GIM met de volgende verwijten:

1. aankoop van kerkgebouwen doet afbreuk aan het begrip "tijdelijk verblijf" en geeft het verblijf in Nederland daarmee in de ogen van veel Molukkers een permanent karakter.

2. De houding van de GIM t.o.v. de RMS.

Na de oprichting van de GIM in 1953 heeft deze kerk zich altijd op het standpunt gesteld "achter de strijd" te staan. De laatste tijd hoort men steeds meer dat de GIM zich "achter het volk" stelt en wordt het be-

-2-

- grip "strijd" i.c. de RMS steeds vager. Dit geeft aanleiding tot onlustgevoelens bij het volk.
3. De houding van de GIM t.o.v. de kleinere kerken. De GIM heeft contact met CRM, voelt zich daardoor verheven boven de kleinere kerkgenootschappen en meent zich te kunnen permitteren deze dan te negeren. Op rondschrijven van de kleinere kerken wordt door de GIM niet gereageerd, ondanks het feit dat deze kleinere allemaal erkend zijn en een eigen synode hebben.

Verder speelt dan nog de komst van een zestal predikanten uit Indonesië naar Nederland in het recente verleden en het feit dat twee van deze Indonesische predikanten door Daerah III candidaat waren gesteld om zitting te nemen in het synodaal bestuur. Zij werden evenwel niet gekozen. De synode bestaat uit circa 15 personen en staat onder voorzitterschap van Ds.

Gesteld kan worden, dat de kerk en het geloof één van de fundamenteën van de Molukse samenleving is. Gelet op de huidige situatie in de Molukse samenleving wellicht een laatste toevluchtsoord. Al met al een teer punt dus. Wanneer daaraan dan ook nog getoewijd gaat worden, kan dit hevige emoties onder de Molukkers te weeg brengen. Een zeer beknopt historisch overzicht van de diverse Molukse kerken.

Bij de komst in Nederland bestond er slechts één Molukse kerk de GPM (Geredja Protestan Maluku), waarbij 7 militaire dominees waren aangesloten. Van hen zijn METIARY, en nog in leven. De vier anderen zijn overleden.

Door gebrek aan opvang van de Nederland Hervormde kerk werd het besluit genomen om in 1953 in Vught de GIM (Geredja Indjili Maluku) op te richten met een eigen classis. Voorts werd overeengekomen dat de GIM na terugkeer op de Molukken zou terugkeren in de moederkerk.

Reeds 3 maanden later vond er een kleine afsplitsing plaats onder Ds. , die het niet eens was met de zetelverdeling en verder ging onder de naam GPM.

Vervolgens hebben er zich in de loop der jaren nog 5 afsplitsingen vanuit de GIM voorgedaan, terwijl er in de GPM (nu onder Ds.) nog 4 splitsingen zijn geweest.

Al deze kerkelijke verdeeldheid gold niet over de uitslag van bepaalde artikelen in de Bijbel, maar was zuiver en alleen gebaseerd op persoonlijke aspecten.

F

ACD	1604160
datum	12 MEI 1982
CO	
b.	/
d.	—

F

C(CFO)nr.: 82/1276 d.d.: 12 MEI 1982 Info: 11
Aan : CFB
Betreft : De Molukse kerk - ds. RAHANTOKNAM

Bijl.: 1

Op 18-3-1982 werd

het volgende vernomen:

Op 21 januari j.l. heeft ds. RAHANTOKNAM aan de Pedagogische Akademie De Eekhorst in Assen een lezing gehouden over de rol van de Molukse kerk gezien vanuit een historisch perspectief.

DE MOLUKSE KERK MOET EEN AKTIEVE EN KRITISCHE ROL VERVULLEN

Deze woorden zijn afkomstig van ds. Rahantoknam, in zijn lezing die gehouden werd aan de Pedagogische Akademie 'de Eekhorst' in Assen in het kader van de cyclus over de opvoeding van het Molukse kind.

De theologische opvatting van ds. Rahantoknam is duidelijk: het gaat om een theologie waarbij de maatschappelijke werkelijkheid inspeelt op het theologisch handelen en tegelijkertijd het theologisch bezig zijn maatschappelijke keuzes en handelen impliceert.

Het gaat om de bevrijding van de mens uit de macht van de zonde (lees: onderdrukkende maatschappelijke en politieke structuren) zodat de nieuwe mens herboren wordt. Deze nieuwe en ware mens geschapen en vernieuwd door God is een gemeenschapsmens. Zijn relatie met zijn medemens moet een weerspiegeling zijn en van zijn relatie met God. De mens is er voor de medemens, elkaar te dienen en gezamenlijk de verantwoordelijkheid te dragen ten aanzien van het kultiveren van de natuurlijke rijkdommen (menselijk arbeid) en een gelijke verdeling van haar produkten.

Bovengenoemde moet gezien worden als de geloofsdimensie in de opvoeding waarin de kerk haar pedagogische functie heeft, die tot uiting komt in de preek, catechisatielessen, de zondagschool en het pastorale werk.

Ds. Rahantoknam analyseert vervolgens de positie van de kerk op de Molukken vanuit een historisch perspectief.

Zijn konklusie luidt dat de ontmoeting van Europese volkeren en de Molukkers in 3½ eeuw kolonialisme geen vooruitgang bracht voor de mensen op de Molukken. Het tegendeel is niet minder waar: namelijk de voorsprong in technologische ontwikkeling van de westerse koloniale mogendheden bracht met zich mee dat de 'primitieve' Molukkers zich inferieur voelen wat zich onder meer uit in het hanteren van de Nederlands als voertaal.

Taal is niet slechts een communicatiemiddel meer, maar ook een symbool van sociale stijging. Ook kerstening werd ervaren als verhoging van sociale status en een vorm van toenemende gelijkstelling met de koloniale overheerser. Hiervan werd met name in de tijd van het Indonesisch vrijheidsstreven na de 2e wereldoorlog misbruik van gemaakt door het koloniale propaganda-apparaat van de Nederlanders. De vrijheidsbeweging werd afgeschilderd als een beweging van kommunisten en islamieten die anti-christen zijn en zodoende vernietigd moeten worden. Deze hetze bracht vele jonge Molukkers er toe het KNIL in te gaan.

Het is waar, aldus ds. Rahantoknam, om ook met hierboven genoemde structureel-historische gegevens steeds rekening te houden wanneer we het hebben over de Molukkers in Nederland. Ze bevinden zich in een maatschappij waarin opvoeding en vorming, wetenschap in het algemeen en de technologische ontwikkeling zulke hoge vormen hebben aangenomen waaraan niet slechts positieve gevolgen maar ook negatieve kanten aan vast zitten.

De hedendaagse theologie zal uit moeten gaan van de these dat de mens een autonoom subjekt is van maatschappelijke ontwikkelingen. Verlossing is niet slechts een transcendent begrip maar is tevens een eskatologisch en ontologisch fenomeen wat zich in het hier en nu van de menselijke existentie dient te voltrekken. Het religieuze wordt niet gezien als een aparte werkelijkheid, maar als een dimensie van de menselijke werkelijkheid. God wordt ontmoet in deze wereld en niet daarbuiten.

Konsekvent doorgedacht betekent dit dat de Molukse kerk hier in Ne-

derland opgeroepen wordt tot maatschappelijk engagement, die kritisch-kreatief is, ten strijde gaat tegen onderdrukkende maatschappijstructuren en mentaliteitsvormen. Deze funktionele (zelf) kritiek zal geherdefinieerd en omgezet moeten worden in daadwerkelijke praxis. De filosofie van de basisgroepen, is een eerste aanzet hiertoe.

ACD 1662499

datum 24 MRT.1983

CO

b. _____ d. _____

C(CFO)nr.: 83/739

d.d.: 23 MAART 1983

Info: 7

Aan : CFB

Betreft : Installatie predikanten in Wierden.

Bijl.:

Op 16-2-1983 werd

het volgende vernomen:

Op 12-2-1983 vond in Wierden de installatie plaats van 2
nieuwe predikanten van de G.I.M., t.w. ds. _____ en
ds. _____ (ned.).

Onder de ruim 400 belangstellenden waren o.a.
ir. MANUSAMA en de burgemeester van Wierden.

De sfeer was er een van verbroedering. Zo werd over en wee
Nederlands en Maleis gesproken. Ook waren er afgevaardigde
van de Nederlands Hervormde kerk, Gereformeerde kerken en
de G.P.M..

Het thema van de dienst was: Jezus doorbreekt de grenzen,
waarbij aandacht werd besteed aan het gesprek tussen Jezus
en de Samaritaanse vrouw bij de bron van Jacob

Vanuit de dienst werd nog een brief verzonden over het pro
ces in hoger beroep tegen de Asser Molukkers. In de brief
werd opgeroepen tot gebed en gevraagd om inzicht.

- o -

ACD 1688199

datum 3 0 AUG. 1983

CO

b. — d. —

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: *B T B/.*

Bijlage(n):

Afschr.:

BO: *200394*

Betreft: Synode GIM

Op zaterdag 3 september 1983 zal in Nijverdal een synode van de GIM worden gehouden. Jammer genoeg valt deze synode samen met het BP-congres.

Vermoedelijk zullen diverse synodeleden die 3e september heen en weer pendelen tussen synode en Wierden, waar het BP-congres zal plaatsvinden.